

**FILOZOFSKI FAKULTET
UNIVERZITET U NOVOM SADU**

**IZVEŠTAJ O REZULTATIMA EVALUACIJE KVALITETA
USLOVA STUDIRANJA I NASTAVNOG PROCESA
ZA AKADEMSKU 2023/24. GODINU**

Kontrola izveštaja:
prof. dr Ivana Ivanić
prodekan za poslove akreditacije,
samovrednovanja i kontrole kvaliteta rada Fakulteta

Izveštaj pripremile:
msr Sara Mejdžor
msr Luna Radević
msr Gorana Vojčić

Novi Sad, 2026.

SADRŽAJ

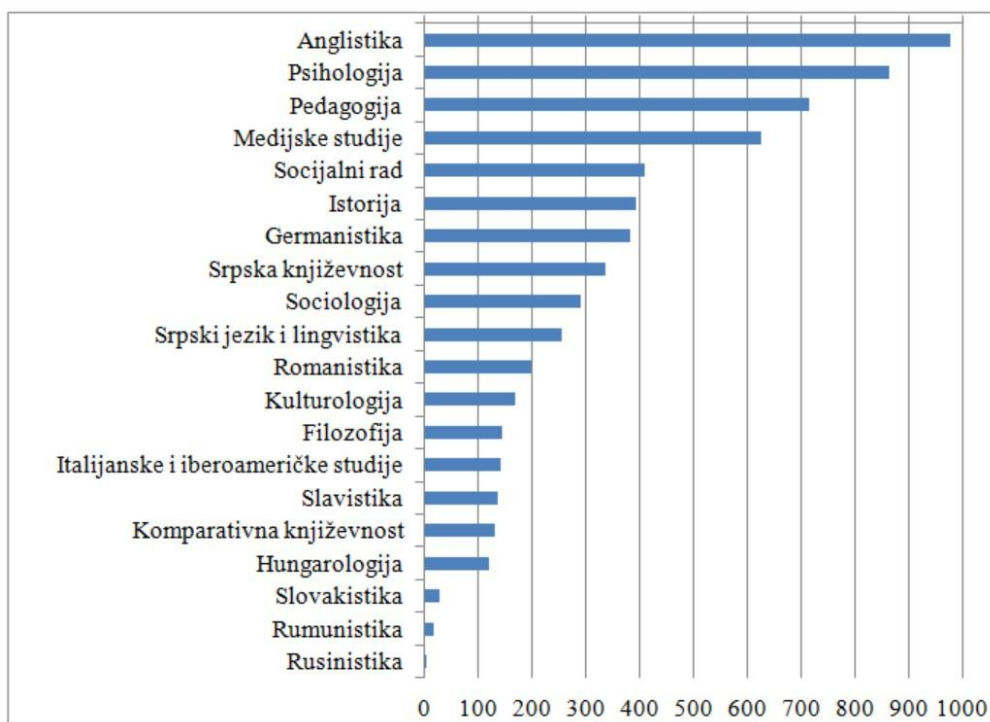
1. Odziv studenata i opis uzorka	1
2. Rezultati evaluacije	2
2.1. Rezultati evaluacije kvaliteta uslova studiranja	2
2.1.1. Akademsko-administrativna podrška	4
2.1.2. Organizaciono-informacioni uslovi	4
2.1.3. Rad biblioteka	6
2.1.4. Predstavnicima studenata	6
2.1.5. Razlike u evaluaciji kvaliteta uslova studiranja u zavisnosti od odseka	7
2.2. Rezultati evaluacije kvaliteta nastavnog procesa	10
2.2.1. Kvalitet silabusa predmeta u studijskim programima	10
2.2.2. Realizacija nastave	11
2.2.3. Kvalitet nastave	12
2.2.4. Ocene nastave po profilima	15
2.3. Komentari studenata	17

1. Odziv studenata i opis uzorka

Evaluacija kvaliteta uslova studiranja i nastavnog procesa na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu tokom akademske 2023/24. godine realizovana je putem studentskog veb-servisa. Evaluacija zimskog semestra sprovedena je u periodu od 08.01. do 12.01.2024. godine, dok je evaluacija letnjeg semestra realizovana u periodu od 27.05. do 30.05.2024. godine.

Studenti su o sprovođenju evaluacije informisani putem individualnih studentskih naloga na veb-servisu. Izjašnjavanje o učešću u anketi bilo je povezano sa prijavom ispita u prvim ispitnim rokovima nakon kraja nastave u zimskom i letnjem semestru. Studenti su imali mogućnost da anketu popune ili da se izjasne da ne žele da učestvuju. Anketu za evaluaciju zimskog semestra popunilo je 3.156 studenata, dok je anketu za evaluaciju letnjeg semestra popunilo 3.202 studenta, što čini ukupan uzorak od 6.358 studentskih evaluacija za celu akademsku godinu.

Rodna struktura studenata koji su popunili anketu okvirno odgovara rodnoj strukturi studenata Filozofskog fakulteta uopšteno: ukupno 81,2% uzorka čine studentkinje (5.163), dok studenti čine 18,8% uzorka (1.195). Najveći odziv zabeležen je među studentima sa Odseka za anglistiku (15,4%), Odseka za psihologiju (13,6%) i Odseka za pedagogiju (11,3%) (Grafikon 1).

Grafikon 1. Odziv studenata prema odsecima. Podeli prema odsecima priključen je i studijski program Kulturologija koji ima interkatedarski status.

U uzorku dominiraju studenti osnovnih akademskih studija sa 89,1% (5.667), zatim studenti masterskih akademskih studija sa 9,6% (606), dok studenti doktorskih akademskih studija čine 1,3% uzorka (85). Kada je reč o studentima osnovnih studija, najzastupljeniji su studenti četvrte godine sa 33,8% (2.147) i prve godine sa 29,5% (1.875), dok studenti druge godine čine 19,1% (1.216), a studenti treće godine 17,6% (1.120) uzorka.

Posmatrano prema statusu studiranja, 65,9% studenata je u budžetskom statusu (4.193), zatim 33,7% u samofinansirajućem statusu (2.142), dok studenti strani državljani čine 0,4% uzorka (23). Kada je reč o prosečnom uspehu tokom studija, najzastupljeniji su studenti sa prosekom između 8,50 i 9,49, koji čine 37,1% uzorka (2.356). Neznatno manji udeo imaju studenti sa prosekom između 7,50 i 8,49, odnosno 36,2% (2.302). Studenti sa prosekom između 9,50 i 10 čine 15,5% uzorka (984), dok je najmanje onih sa prosekom između 6,00 i 6,49, koji čine 1,6% uzorka (105).

2. Rezultati evaluacije

Elektronski upitnik bio je usmeren na procenu dva osnovna segmenta kvaliteta studiranja: (1) opštih uslova studiranja i (2) nastavnog procesa (uključujući časove predavanja i časove vežbi). Na tvrdnje u upitniku studenti su mogli da odgovore ocenama od 1 (najniža ocena) do 5 (najviša ocena), ili da označe „nije mi poznato“ ukoliko nisu imali dovoljno informacija da daju procenu. Uz ova dva segmenta, studenti su imali i mogućnost ostavljanja slobodnih odgovora (komentara).

2.1. Rezultati evaluacije kvaliteta uslova studiranja

Rezultati analize studentskih evaluacija pokazuju da studenti u celini pozitivno procenjuju uslove studiranja, budući da sve analizirane dimenzije beleže relativno visoke prosečne ocene (Grafikoni 2–6). Ovakav nalaz potkrepljuje i opšta ocena uslova studiranja koja je relativno visoka ($AS = 4,16$; $SD = 0,94$), što sugeriše da studenti u celini imaju relativno pozitivan utisak o kvalitetu akademskog okruženja i resursima koji podržavaju nastavni proces.

Neophodno je naglasiti, međutim, da studenti nisu podjednako informisani o svim segmentima uslova studiranja, odnosno da postoji izražena disproporcija u nivou upoznatosti sa različitim službama, telima i oblicima podrške dostupnim na Fakultetu. Takav rezultat je delom i očekivan jer studenti sa pojedinim službama imaju retku ili nikakvu neposrednu

komunikaciju, ili s njima stupaju u kontakt samo u specifičnim situacijama. Ove razlike vidljive su u distribucijama odgovora „nepoznato mi je“ po različitim segmentima (Tabela 1), i važno je uzeti ih u obzir pri tumačenju narednih nalaza.

Tabela 1. Učestalost broja studenata koji ne poznaju određene aspekte uslova studiranja

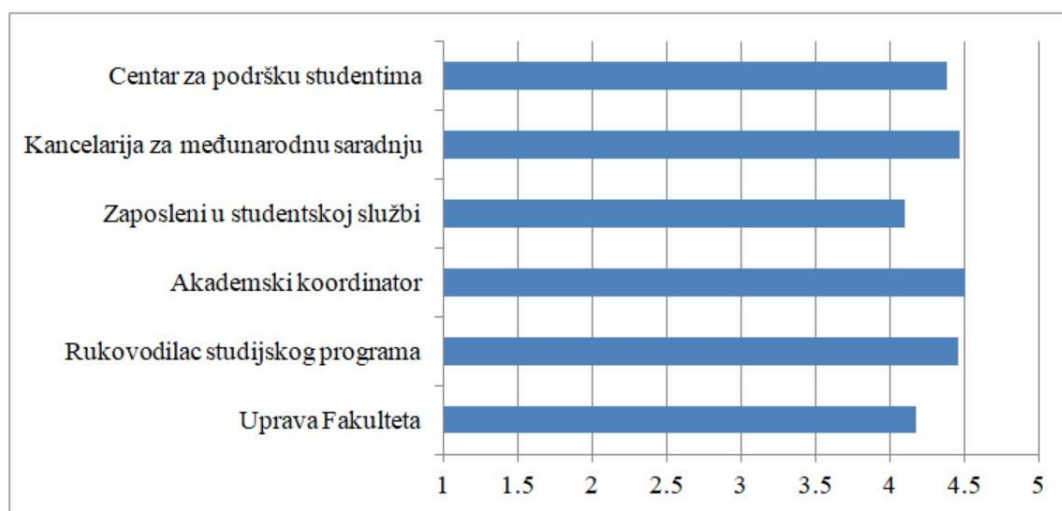
Aspekti uslova studiranja	učestalost odgovora „nepoznato mi je“ (%)
Uprava Fakulteta	39,2%
Rukovodilac studijskog programa	27,4%
Akademski koordinator	27,4%
Zaposleni u studentskoj službi	11,1%
Kancelarija za međunarodnu saradnju	50,6%
Centar za podršku studentima	50,5%
Bibliotekari u centralnoj čitaonici	20,4%
Bibliotekari u seminarskoj čitaonici	18,6%
Savremenost bibliotečkog fonda	27,9%
Studentski veb-servis	7,6%
Informativnost sajta	8,8%
Raspored nastave	8,8%
Raspored ispita	6,9%
Kapacitet prostora	8,1%
Dostupnost savremenih IT	15,6%
Student prodekan	45,9%
Savez studenata Filozofskog fakulteta	39,7%
Studentska unija Filozofskog fakulteta	51,2%
Studentska asocijacija	52,3%
Ponuda u kantini	27,1%
Higijena	6,9%
Opšta ocena studijskog programa po godini	6,8%
Opšta ocena uslova studiranja	6,6%

Analiza rezultata je pokazala da je najveći procenat odgovora ove vrste zabeležen kada je reč o radu Kancelarije za međunarodnu saradnju, Centra za podršku studentima i pojedinih studentskih organizacija (oko 50%). Nasuprot tome, rezultati ukazuju na to da su studenti najbolje informisani o pitanjima koja se odnose na organizaciju studijskog procesa i digitalne servise (raspored nastave i ispita, informativnost sajta, studentski veb-servis).

Dalje analize sprovedene su isključivo na poduzorku studenata koji su pojedine aspekte ocenili na skali od 1 do 5. Odgovori „nepoznato mi je“ nisu uključeni u prosečne ocene, kako bi rezultati što verodostojnije odražavali procene onih studenata koji su sa datim segmentima imali neposredno iskustvo i dovoljno informacija da ih procene.

2.1.1. Akademsko-administrativna podrška

U domenu akademsko-administrativne podrške zabeležene su relativno visoke prosečne ocene. Sve stavke koje su bile predmet evaluacije imaju prosečne vrednosti iznad 4 (Grafikon 2). Najviše ocene imaju akademski koordinatori ($AS = 4,5$, $SD = 0,92$), rukovodioci studijskih programa ($AS = 4,46$, $SD = 0,94$) i Kancelarija za međunarodnu saradnju ($AS = 4,47$, $SD = 0,99$), a odmah zatim i Centar za podršku studentima ($AS = 4,38$, $SD = 1,1$) i Uprava Fakulteta ($AS = 4,17$, $SD = 1,2$). Zaposleni u studentskoj službi, iako najniže ocenjeni u okviru ove dimenzije ($AS = 4,1$, $SD = 1,19$), ujedno su i segment sa kojim su studenti najbolje upoznati: svega 11,1% studenata navodi da im nije poznato šta radi studentska služba, što je najmanji udeo odgovora „nepoznato mi je“ u odnosu na ostale posmatrane jedinice. Ovo sugerise da je studentska služba najvidljivija i najčešće korišćena tačka podrške, pa se njoj dodeljena ocena može tumačiti i kao procena zasnovana na najširem iskustvu studenata. Ukupno posmatrano, ovakav obrazac ukazuje na to da studenti uglavnom smatraju da je komunikacija sa službama adekvatna, i da su administrativni i organizacioni aspekti studiranja funkcionalni.

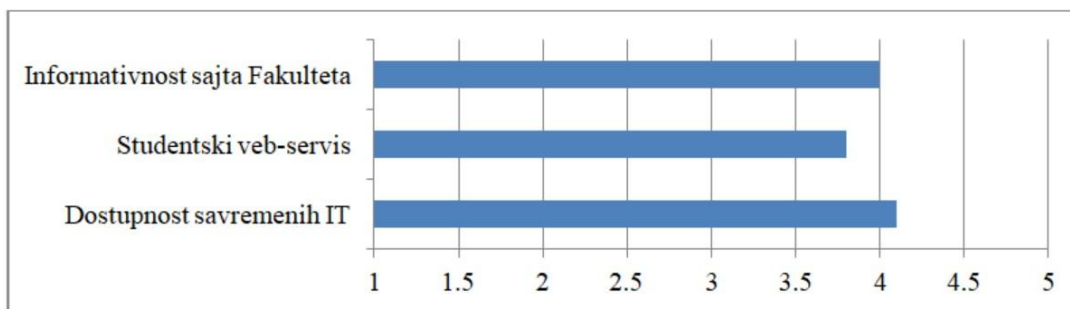

G

Grafikon 2. Prosečne ocene akademsko-administrativne podrške u okviru uslova studiranja na Filozofskom fakultetu

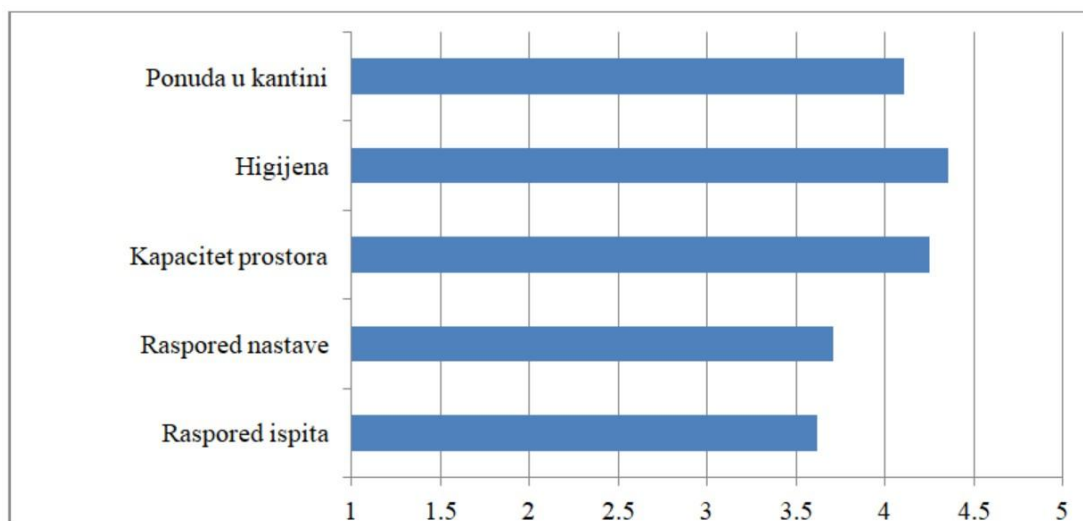
2.1.2. Organizaciono-informacioni uslovi

Organizaciono-informacioni uslovi studiranja ocenjeni su nešto niže u poređenju sa akademsko-administrativnom podrškom, ali procene ovog segmenta analize i dalje ukazuju na pretežno pozitivno sagledavanje uslova studiranja. U domenu informacionih i digitalnih resursa, svi ispitani aspekti ocenjeni su relativno ujednačeno (Grafikon 3). Najpovoljnije je ocenjena dostupnost savremenih informacionih tehnologija ($AS = 4,1$, $SD = 1,13$), a zatim informativnost sajta Fakulteta ($AS = 4,04$, $SD = 1,17$) i studentski veb-servis ($AS = 3,8$, $SD = 1,3$).

Grafikon 3. Prosečne ocene informacionih resursa u okviru uslova studiranja na Filozofskom fakultetu

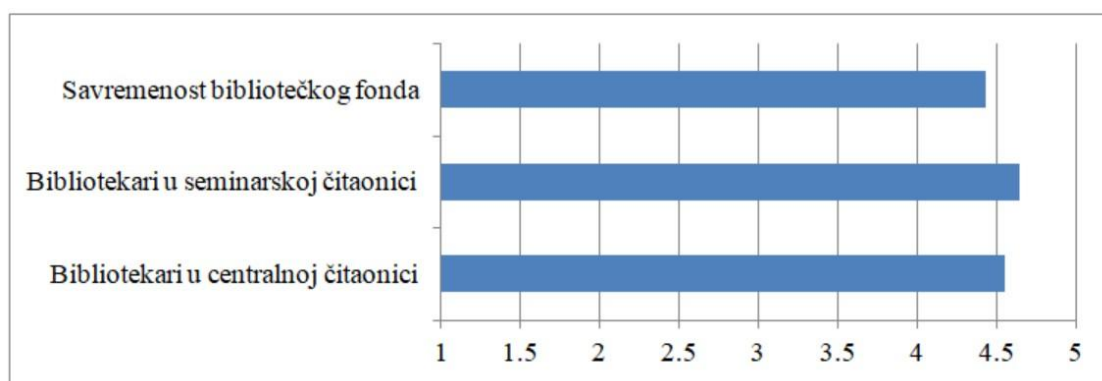
Kada je reč o organizacionim uslovima, ocene su raspoređene u nešto širem rasponu (Grafikon 4). Najviše prosečne ocene uočavaju se kod higijene prostora ($AS = 4,36$, $SD = 0,9$) i kapaciteta prostora ($AS = 4,25$, $SD = 1,06$), a zatim i kod ponude u kantini ($AS = 4,1$, $SD = 1,2$). Sa druge strane, nešto niže ocene uočavaju se kod aspekata koji se odnose na vremensku organizaciju, pre svega u vezi sa rasporedom ispita ($AS = 3,62$, $SD = 1,39$), a zatim i rasporedom nastave ($AS = 3,71$, $SD = 1,34$). Dobijene vrednosti i dalje ukazuju na pretežno pozitivnu evaluaciju ovog segmenta analize, no sugerišu da postoji prostor za optimizaciju pojedinih elemenata u vremenskoj organizaciji rasporeda.

Grafikon 4. Prosečne ocene organizacionih aspekata u okviru uslova studiranja na Filozofskom fakultetu

2.1.3. Rad biblioteka

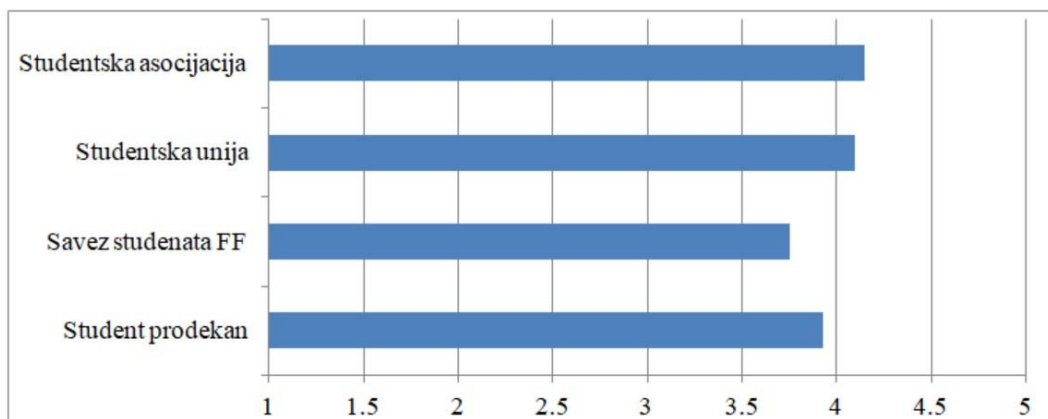
Rad biblioteka i savremenost bibliotečkog fonda ocenjeni su veoma visokim prosečnim ocenama, što potvrđuju vrednosti koje se kreću oko 4,5 (Grafikon 5). U poređenju sa ostalim domenima uslova studiranja, oblast bibliotečkih resursa beleži najviše studentske procene. Većina studenata je upoznata sa ovim kapacitetima Fakulteta, dok se udeo onih koji nisu informisani kreće u rasponu od 19% do 28%. Ovi nalazi ukazuju na to da biblioteke predstavljaju jedan od najprepoznatljivijih i najpozitivnije vrednovanih resursa za studente tokom studiranja.

Grafikon 5. Prosečne ocene rada i opremljenosti biblioteka u okviru uslova studiranja na Filozofskom fakultetu

2.1.4. Predstavnici studenata

Kada je reč o domenu studentskih predstavnika, odnosno studentskih organizacija i studenta prodekana, prosečne ocene ukazuju na to da se vrednosti kreću oko 4, što znači da i ovaj aspekt rada Fakulteta studenti vrednuju relativno visoko (Grafikon 6). Međutim, neophodno je naglasiti da je ovaj domen ujedno i najmanje poznat studentima, pri čemu se udeo odgovora „nije mi poznato“ za rad ovih organizacija, odnosno predstavnika studenata, kreće od 39,7% (Savez studenata FF) do čak 52,3% (Studentska asocijacija).

Grafikon 6. Prosečne ocene rada predstavnika studenata u okviru uslova studiranja na Filozofskom fakultetu¹

2.1.5. Razlike u evaluaciji kvaliteta uslova studiranja u zavisnosti od odseka

Radi analize potencijalnih razlika između studijskih grupa, u proceni uslova studiranja sagledane su i prosečne vrednosti odabranih aspekata uslova studiranja na pojedinačnim odsecima. Odabrani aspekti odnose se pre svega na segmente uslova studiranja koji mogu varirati između odseka i studijskih programa, poput organizacije ispita ili rada seminarske biblioteke. Aspekti koji su zajednički svim studentima i ne zavise od studijskog programa (npr. studentski veb-servis) nisu uključeni u ovu analizu. Takođe, iz analize su izostavljeni odseci, odnosno studijski programi, kod kojih broj odgovora nije omogućavao pouzdano prikazivanje prosečnih vrednosti, i to: Rusinistika, Rumunistika, Slovakistika i Interdisciplinarnе doktorske studije.

U poređenju sa ostalim odsecima, na Odseku za romanistiku uočavaju se niže prosečne vrednosti u većem broju analiziranih aspekata: za rukovodioca programa ($AS = 4,15$, $SD = 1,29$), akademske koordinate ($AS = 4,02$, $SD = 1,39$), raspored nastave ($AS = 3,29$, $SD = 1,6$) i ispita ($AS = 3,22$, $SD = 1,61$), rad studentske službe ($AS = 3,68$, $SD = 1,46$), bibliotečki fond ($AS = 4,05$, $SD = 1,35$), kapacitet prostora ($AS = 3,87$, $SD = 1,42$), opštu ocenu studijskog programa na godini studija ($AS = 3,74$, $SD = 1,39$) i opštu ocenu uslova studiranja ($AS = 3,76$, $SD = 1,29$). Najniža ocena rada seminarske biblioteke zabeležena je među studentima Odseka za sociologiju ($AS = 4,24$, $SD = 1,12$). Iako su ove vrednosti niže u odnosu na ostale dobijene vrednosti, one su i dalje mahom iznad proseka i ukazuju na umereno pozitivnu ocenu datih elemenata.

Kada je reč o rukovodiocima programa, najviše ocene dodeljene su od strane studenata Odseka za srpski jezik i lingvistiku ($AS = 4,7$, $SD = 0,66$), kao i Odseka za

¹ U bazi evaluacija za ovu školsku godinu ne postoje podaci o oceni rada Studentskog parlamenta Filozofskog fakulteta.

italijanske i iberoameričke studije ($AS = 4,7$, $SD = 0,72$). Akademske koordinate najpovoljnije su ocenili studenti sa Odseka za italijanske i iberoameričke studije ($AS = 4,68$, $SD = 0,83$) i Odseka za hungarologiju ($AS = 4,68$, $SD = 0,71$).

Studenti sa Odseka za hungarologiju su takođe najviše ocenili raspored nastave ($AS = 4,41$, $SD = 0,99$) i raspored ispita ($AS = 4,35$, $SD = 1,02$). Kao što je prethodno rečeno, ocene rasporeda nastave i ispita su u celini među nižima na nivou celog uzorka, a Odsek za hungarologiju jedini je koji u tom domenu beleži prosek značajno iznad 4.

Rad studentske službe najpovoljnije su ocenili studenti sa Odseka za filozofiju ($AS = 4,49$, $SD = 0,95$), dok Odsek za socijalni rad, Odsek za slavistiku i Odsek za hungarologiju dele vrlo slične, visoke vrednosti za pomenutu stavku. Studenti Odseka za srpski jezik i lingvistiku su najpovoljnije ocenili rad bibliotekara u seminarskoj biblioteci ($AS = 4,79$, $SD = 0,61$), bibliotečki fond ($AS = 4,69$, $SD = 0,67$), kao i kapacitet prostora ($AS = 4,49$, $SD = 0,92$). Iako razlike nisu velike, prosečne ocene ovog odseka u ovim aspektima dosledno su nešto više u odnosu na ostale odseke. S druge strane, posmatrano u celini, studenti Odseka za hungarologiju najpovoljnije ocenjuju opšte uslove studiranja ($AS = 4,49$; $SD = 0,84$) i studijski program na godini studija ($AS = 4,51$; $SD = 0,85$).

Kada se svi elementi ankete uzmu u obzir, može se zaključiti da su prosečne ocene različitih aspekata uslova studiranja uglavnom visoke na svim odsecima, uz izvesne (mada ne i izražene) razlike među njima. Ipak, posebno se izdvajaju Odsek za hungarologiju i Odsek za srpski jezik i lingvistiku, koji dosledno beleže najviše prosečne ocene u najvećem broju ispitanih stavki, što ukazuje na to da studenti ova dva odseka izuzetno pozitivno procenjuju uslove studiranja u celini. Pregled svih prosečnih vrednosti za ispitane aspekte prema odsecima prikazan je u Tabeli 2.

Tabela 2. Razlike u prosečnim ocenama različitih aspekata studiranja prema odsecima. Najniže i najviše prosečne vrednosti za svaku stavku su istaknute.

Odsek	Rukovodilac programa	Akademski koordinatori	Raspored nastave	Raspored ispita	Studentska služba	Bibliotekar (seminar)	Bibliotečki fond	Kapacitet prostora	Studijski program	Opšta ocena
Srpski jezik i lingvistika	4,7	4,66	4,03	3,82	4,2	4,79	4,69	4,49	4,44	4,36
Srpska književnost	4,47	4,49	3,8	3,8	4,24	4,58	4,46	4,34	4,3	4,21
Komparativna književnost	4,46	4,52	3,59	3,74	4,28	4,54	4,39	4,28	4,38	4,19
Anglistika	4,36	4,46	3,53	3,71	3,99	4,72	4,44	4,22	4,19	4,14
Germanistika	4,38	4,45	3,56	3,56	3,76	4,66	4,36	3,98	4,03	3,95
Romanistika	4,15	4,02	3,29	3,22	3,68	4,54	4,05	3,87	3,74	3,76
Slavistika	4,43	4,57	3,84	3,73	4,47	4,73	4,43	4,38	4,02	4,05
Hungarologija	4,54	4,68	4,41	4,35	4,45	4,64	4,58	4,41	4,51	4,49
Italijanske i iberoameričke studije	4,7	4,68	3,48	3,56	3,75	4,74	4,53	3,9	4,38	4,2
Psihologija	4,47	4,57	3,61	3,02	4,24	4,68	4,35	4,2	4,23	4,06
Pedagogija	4,56	4,52	3,93	3,9	3,93	4,7	4,48	4,38	4,41	4,28
Istorija	4,54	4,58	4,02	3,98	4,03	4,63	4,47	4,43	4,37	4,24
Sociologija	4,29	4,28	3,83	3,65	4,26	4,24	4,23	4,28	4,24	4,21
Socijalni rad	4,29	4,29	3,7	3,46	4,42	4,42	4,4	4,12	4,22	4,11
Filozofija	4,54	4,62	3,84	3,86	4,49	4,44	4,33	4,3	4,3	4,13
Medijske studije	4,59	4,6	3,55	3,51	4,07	4,73	4,52	4,29	4,37	4,21
Kulturologija	4,16	4,31	3,64	3,74	3,8	4,54	4,4	4,29	4,17	4,19

2.2. Rezultati evaluacije kvaliteta nastavnog procesa

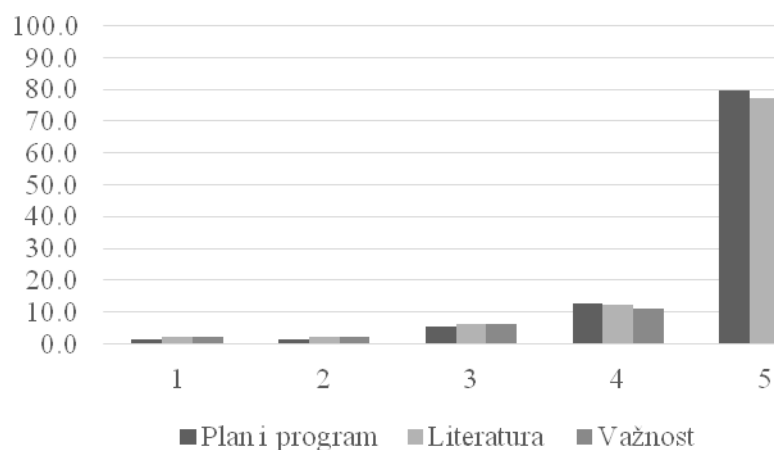
Upitnik za evaluaciju kvaliteta nastavnog procesa sadrži tri grupe pitanja, koje se odnose na (1) kvalitet silabusa predmeta, (2) kvalitet organizacije i realizacije nastave i (3) kvalitet same nastave.

2.2.1. Kvalitet silabusa predmeta u studijskim programima

Kvalitet silabusa, odnosno programa pojedinačnih predmeta, procenjivan je na osnovu tri pitanja koja su se odnosila na ocenu plana i programa predmeta, literature i važnosti predmeta za studijski program. Studenti su na ova pitanja odgovarali ocenama od 1 (najniža) do 5 (najviša).

Procenti odgovora prikazani na Grafikonu 7 ukazuju da su ocene ova tri aspekta kvaliteta silabusa relativno ujednačene i veoma visoke. Prilikom procene sva tri aspekta, najčešći odgovor bio je najviša ocena, i to u oko 80% procena plana i programa, oko 77% odgovora u vezi sa literaturom i približno 78% ocena važnosti predmeta. Najniže ocene su zastupljene u svega oko 2% procena.

U poređenju sa planom i programom i važnosti predmeta za studijski program, literatura je u proseku ocenjena nešto niže. Ukupno posmatrano, rezultati ukazuju na to da studenti veoma pozitivno ocenjuju sve aspekte kvaliteta silabusa u studijskim programima.

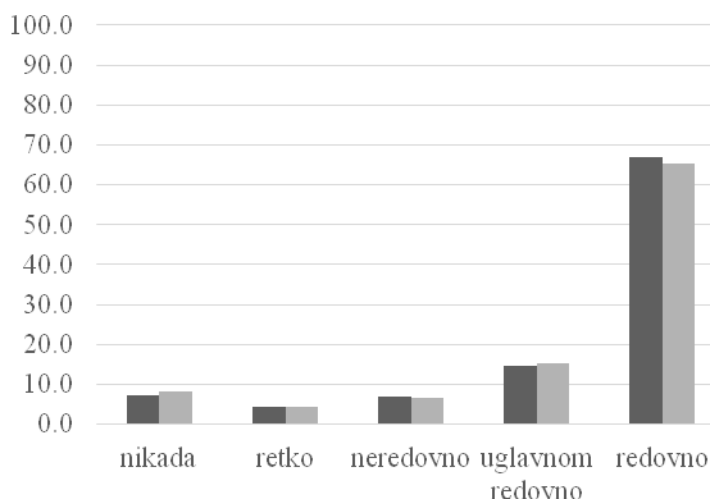

Grafikon 7. Kvalitet predmeta u studijskim programima

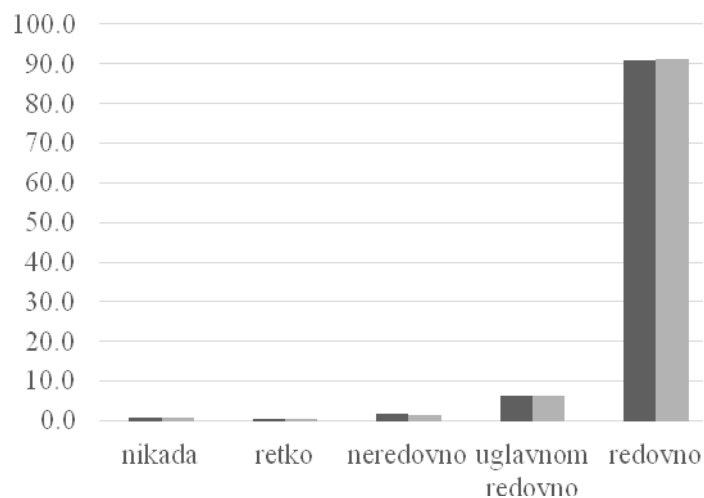
2.2.2. Realizacija nastave

Kvalitet realizacije nastave meren je pomoću tri pitanja kojima se procenjuju redovnost pohađanja nastave i učestalost održavanja nastave i konsultacija. Studenti su odgovore davali na petostepenoj skali, pri čemu su kategorije odgovora varirale od „nikada” do „redovno”. Na Grafikonu 8 su prikazane distribucije odgovora koje su studenti dali na ova pitanja. Rezultati ukazuju na veoma visoku procenu redovnosti realizacije nastavnog procesa i konsultacija. Najveći procenat studenata navodi da se nastava održava redovno ili uglavnom redovno (97,2%), a sličan procenat se može uočiti i u slučaju procene redovnosti održavanja konsultacija (96,9%). Kada je reč o redovnosti pohađanja nastave, primećena je veća varijabilnost odgovora. Najveći procenat studenata (66,2%) navodi da nastavu pohađa redovno, dok 14,9% ističe da je pohađa uglavnom redovno. Ipak, u čak 7,8% slučajeva, studenti su odgovorili da nikada nisu posetili nastavu iz pojedinog predmeta. Ocena da se nastava ne održava nikad, dobijena je u manje od 1% odgovora.

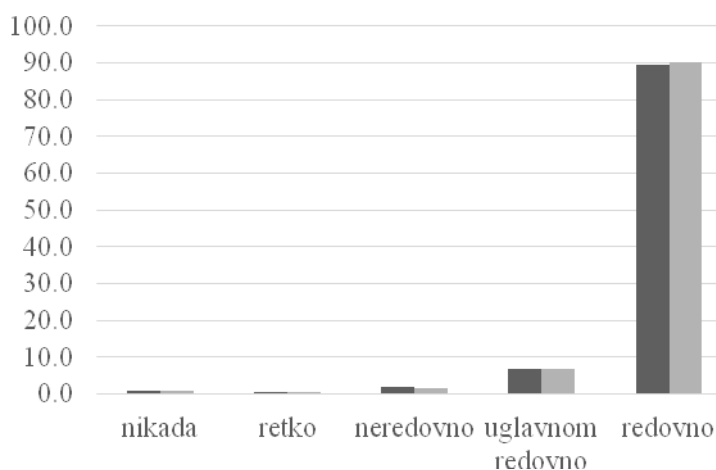
Časovi vežbi i časovi predavanja, ocenjeni su u proseku vrlo sličnim ocenama, dok su u ranije analiziranim evaluacijama bile uočene nešto više ocene u slučaju vežbi. Ipak, Kruskal-Wallis-ov test ukazuje na statističku značajnost razlika samo u slučaju redovnosti pohađanja nastave i to u smeru zaključka da studenti češće posećuju predavanja u odnosu na časove vežbi. Ovaj rezultat je u suprotnosti sa ranije sprovedenim evaluacijama, u kojima su primećene razlike bile suprotnog smera.

Nastavu iz ovog predmeta posećujem...

Nastava se izvodi...

Nastavnik održava konsultacije...

Grafikon 8. Realizacija nastave

2.2.3. Kvalitet nastave

Kvalitet nastave procenjivan je na osnovu odgovora studenata na pitanja koja se odnose na jasnoću i razumljivost izlaganja gradiva, pripremljenost za izvođenje nastave, spremnost nastavnika da odgovori na pitanja studenata, podsticanje aktivnog učešća studenata tokom nastave, nastojanje nastavnika da nastavne sadržaje učini zanimljivim i korisnim, kao i korektan odnos nastavnika prema studentima. Studenti su ove aspekte nastave procenjivali na skali od 1 do 5. Na kraju, studenti su davali i opštu ocenu nastavnika, koja je izražena na istoj skali.

Tabela 3. Kvalitet nastave koja se sprovodi na predavanjima, na vežbama i ukupno

Aspekti procene kvaliteta nastave	Predavanja		Vežbe		Nastava ukupno	
	<i>AS</i>	<i>SD</i>	<i>AS</i>	<i>SD</i>	<i>AS</i>	<i>SD</i>
jasno i razumljivo izlaže gradivo	4,76	0,67	4,78	0,64	4,77	0,65
nastava je dobro pripremljena	4,74	0,70	4,76	0,68	4,75	0,69
spreman da odgovara na pitanja	4,85	0,55	4,85	0,54	4,85	0,54
podstiče aktivnost studenata	4,76	0,70	4,82	0,60	4,78	0,65
nastavni sadržaj čini zanimljivim i korisnim	4,73	0,74	4,76	0,69	4,75	0,72
korektan u odnosu sa studentima	4,83	0,59	4,84	0,57	4,83	0,58
opšta ocena	4,78	0,63	4,80	0,60	4,79	0,62
prosek svih ocena	4,78	0,65	4,80	0,62	4,79	0,64

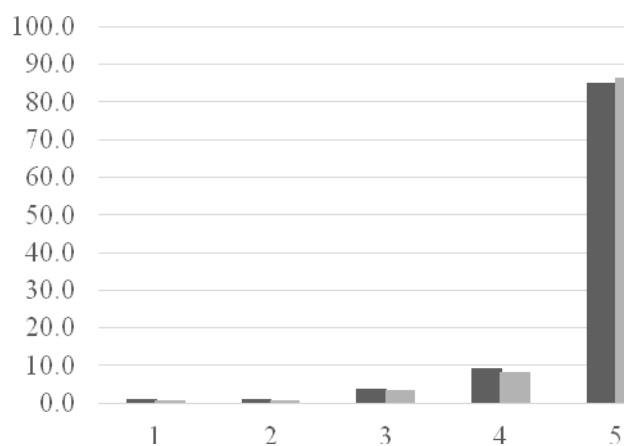
Legenda: AS - aritmetička sredina, SD - standardna devijacija.

U Tabeli 3 prikazane su prosečne ocene kvaliteta nastave koja se sprovodi na časovima predavanja, časovima vežbi i na svim časovima ukupno. Rezultati pokazuju da je kvalitet nastave procenjen veoma visoko, budući da se prosečne ocene svih posmatranih aspekata kreću između približno 4,73 i 4.85.

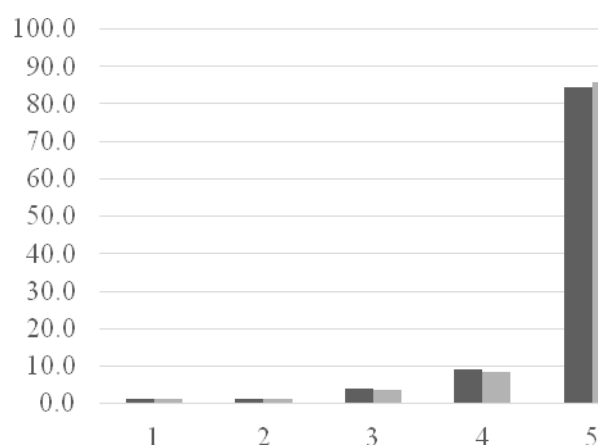
Kao i u ranijim evaluacijama, među najviše ocenjenim aspektima izdvajaju se spremnost nastavnika da odgovore na studentska pitanja i korektan odnos nastavnika prema studentima, koji su dobili najviše prosečne ocene. Visoko su ocenjeni i jasnoća i razumljivost izlaganja gradiva, kao i pripremljenost nastavnika za izvođenje nastave.

Ocene časova predavanja i časova vežbi međusobno su veoma slične, pri čemu su u pojedinim aspektima vežbe procenjene neznatno višim prosečnim ocenama. Posebno se izdvajaju nešto više ocene za podsticanje aktivnog učešća studenata u nastavi i nastojanje nastavnika da nastavne sadržaje učine zanimljivim i korisnim na časovima vežbi.

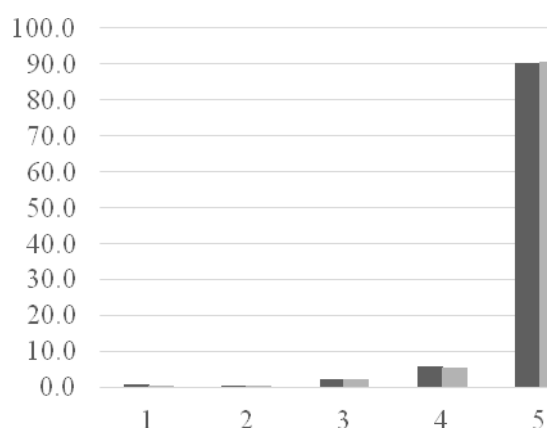
Standardne devijacije su relativno niske, što ukazuje na visok stepen saglasnosti među studentima u proceni kvaliteta nastave i relativno malu varijabilnost dobijenih ocena.

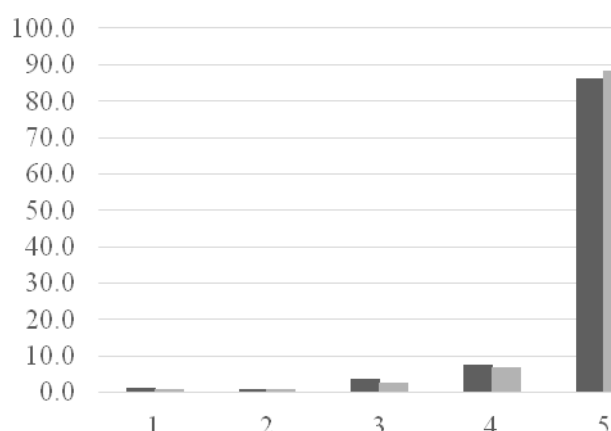
jasno i razumljivo izlaže gradivo

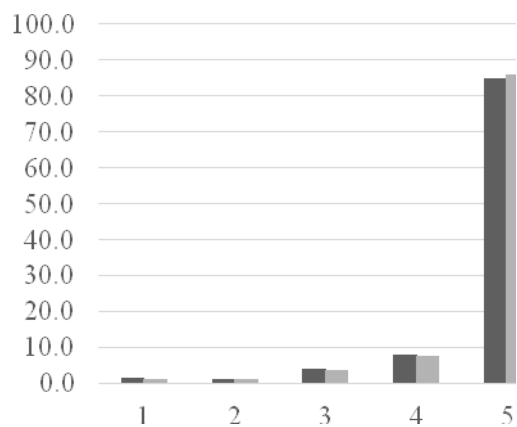
nastava je dobro pripremljena i organizovana

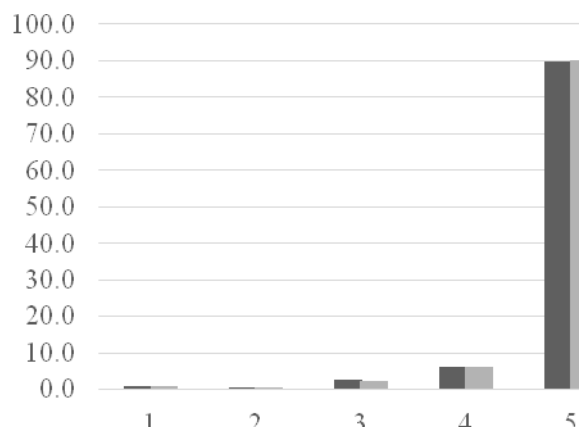
spreman da odgovara na pitanja

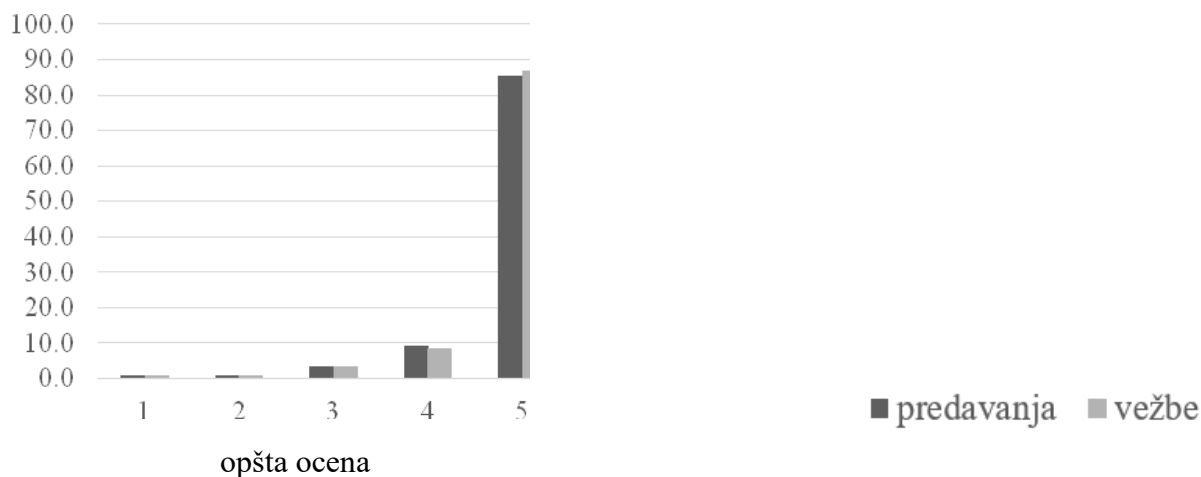
podstiče aktivno uključivanje u nastavu

trudi se da nastavni sadržaj učini zanimljivim i korisnim

korektan u odnosu sa studentima

Grafikon 9. Distribucije procenata dobijenih ocena po pitanjima za predavanja i vežbe

Distribucije ocena prikazane na Grafikonu 9 pokazuju izraženu koncentraciju odgovora u zoni visokih ocena. Na svim pitanjima najveći procenat procena odnosi se na najvišu ocenu (5), koja je dobijena u približno 85% do 90% procena, dok su niže ocene zastupljene u znatno manjoj meri. Najniže ocene javljaju se tek sporadično i ni na jednom pitanju ne prelaze 1,5%.

Kao i u ranijim evaluacijama, među najbolje ocenjenim aspektima nastave izdvajaju se spremnost nastavnika da odgovore na studentska pitanja i korektnost u odnosu sa studentima, koji su dobili najveći udeo najviših ocena. Veoma visoko procenjeni su i jasnoća i razumljivost izlaganja gradiva, kao i pripremljenost nastavnika za izvođenje nastave.

Nešto niže, ali i dalje veoma visoke ocene dobijeni su za podsticanje aktivnog učešća studenata u nastavi i nastojanje nastavnika da nastavne sadržaje učine zanimljivim i korisnim. Kada su u pitanju ova dva aspekta, zajedno sa aspektom pripremljenosti i organizovanosti nastave, nastavnici i saradnici na vežbama su u proseku ocenjeni nešto višim ocenama, što je obrazac koji je uočen i u prethodnim evaluacijama. Ukupno posmatrano, rezultati ukazuju na veoma pozitivnu procenu kvaliteta nastave i rada nastavnika, što potvrđuje i visoka opšta ocena nastavnika koju su studenti dali u ovoj evaluaciji.

2.2.4. Ocene nastave po profilima

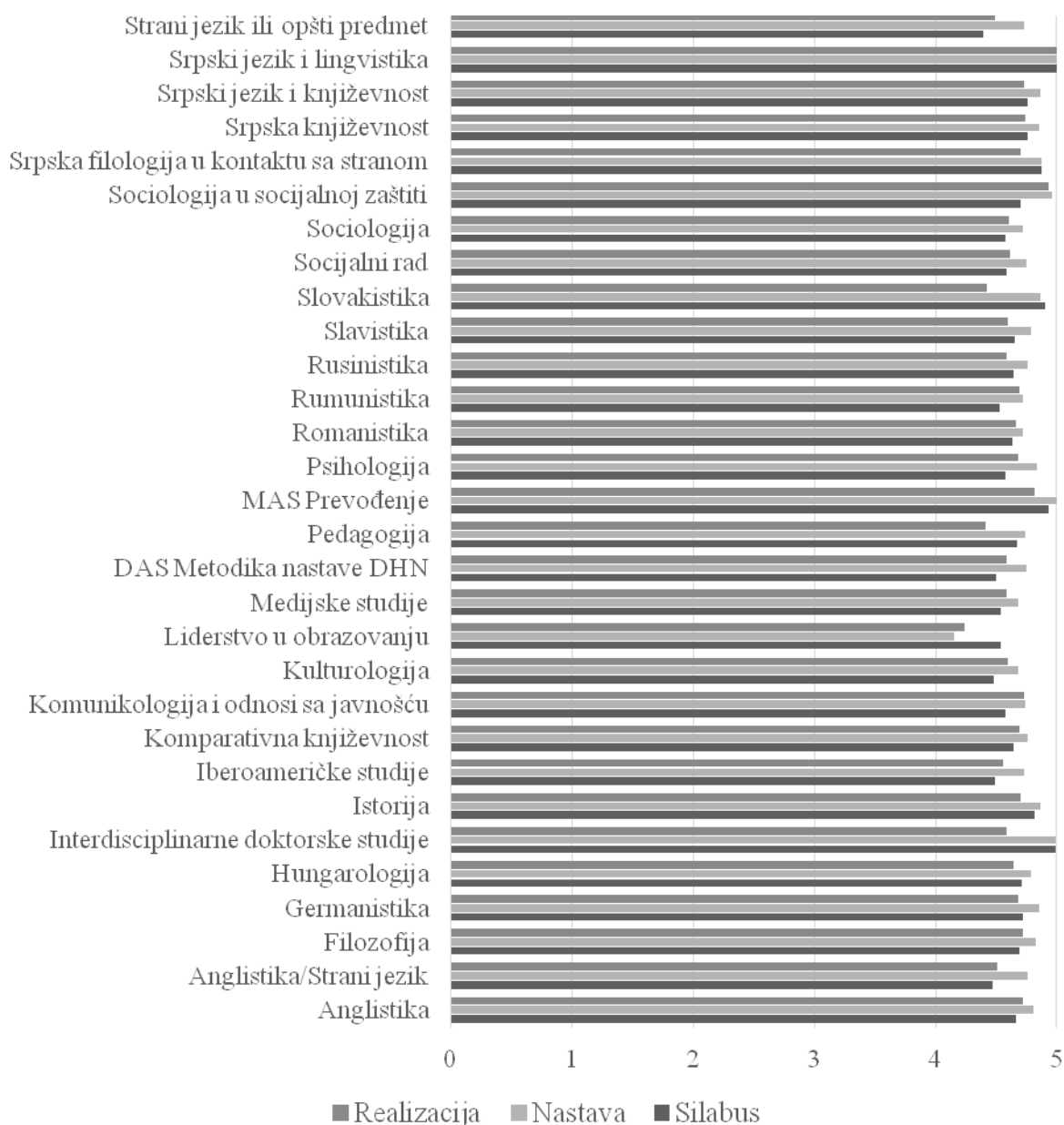
Na Grafikonu 10 prikazane su prosečne vrednosti ocena silabusa, kvaliteta nastave i realizacije nastave po studijskim profilima. U evaluacijama koje su sprovedene ranijih godina, utvrđena je visoka konzistentnost ocena pojedinačnih aspekata kvaliteta nastave, što opravdava primenu postupka agregiranja odgovora, odnosno korišćenje prosečnih vrednosti ocena na pojedinačnim pitanjima kao reprezentativnog pokazatelja celokupnog aspekta procene.

Isti obrazac visoke usaglašenosti potvrđen je i u slučaju procene silabusa i realizacije nastave. U skladu s tim, i u ovoj analizi predstavljene su prosečne vrednosti odgovora za sva tri posmatrana aspekta nastave, i to na nivou svakog studijskog profila kome studenti pripadaju.

Profili su određeni na osnovu pripadnosti predmeta pojedinačnim studijskim programima, dok su kao posebne kategorije izdvojeni interdisciplinarne doktorske studije i profil strani jezik/opšti predmet, koji obuhvata nastavu namenjenu studentima različitih studijskih usmerenja. Ocene za tri posmatrana aspekta predstavljaju prosečne vrednosti odgovora na pitanjima koja mere kvalitet silabusa, kvalitet nastave i realizaciju nastave i koji su pojedinačno obrađeni u prethodnim poglavljima.

Rezultati pokazuju da ne postoje velike razlike između studijskih profila, jer se prosečne ocene za sva tri aspekta u najvećem broju slučajeva kreću oko vrednosti 4,5 ili više. To ukazuje na veoma visoke procene kvaliteta nastave i nastavnog procesa na svim profilima. Ipak, uočavaju se nešto izraženije razlike kod pojedinih profila. Više ocene u sva tri aspekta dobijene su, na primer, na profilima Srpski jezik i lingvistika i MAS Prevođenje, gde se prosečne vrednosti približavaju maksimalnim ocenama. Sa druge strane, nešto niže ocene zabeležene su na profilima Liderstvo u obrazovanju, kao i kod stranog jezika/opšteg predmeta, naročito u proceni realizacije nastave. Ipak, treba uzeti u obzir da većinu prethodno navedenih profila karakteriše mali broj odgovora, što negativno utiče na pouzdanost procena, čemu se ova odstupanja mogu delimično pripisati.

Kao i u prethodnim analizama, može se uočiti da su u većini profila ocene silabusa blago niže u odnosu na ocene kvaliteta i realizacije nastave, iako su i dalje veoma visoke. Nastava koja se realizuje u okviru stranih jezika/opštih predmeta, koju pohađaju studenti različitih studijskih programa, ocenjena je slično kao i nastava na pojedinačnim profilima. Ukupno posmatrano, rezultati ukazuju na ujednačeno visok nivo procenjenog kvaliteta silabusa, nastave i realizacije nastave na različitim studijskim profilima, uz tek manje razlike između pojedinih programa.

Grafikon 10. Prosečne vrednosti ocena silabusa, realizacije i kvaliteta nastave po studijskim profilima

2.3. Komentari studenata

Tokom sprovođenja evaluacije, pored kvantitativnih ocena, studenti su imali mogućnost da u okviru otvorenih pitanja iznesu svoje komentare, zapažanja i sugestije u vezi sa kvalitetom uslova studiranja i nastavnog procesa, uključujući časove predavanja i časove vežbi. Na osnovu prikupljenih odgovora sprovedena je kvalitativna analiza, čiji su ključni nalazi predstavljeni u nastavku.

Analiza približno 150 komentara koji se odnose na opšte uslove studiranja pokazuje da, u skladu sa rezultatima kvantitativne analize, u studentskim odgovorima preovlađuju kritike u vezi sa organizacijom rasporeda ispita i rasporeda nastave. Pored toga, zastupljene su i primedbe koje se odnose na strukturu pojedinih studijskih programa, naročito u pogledu velikog broja predmeta u toku jednog semestra.

Najveći broj komentara odnosi se na raspored ispita. Studenti ukazuju na to da su ispiti u okviru ispitnih rokova neravnomerno raspoređeni i često koncentrisani u svega nekoliko dana, dok deo raspoloživih termina ostaje neiskorišćen. U komentarima se navodi da se ispiti iz iste godine ili istog semestra zakazuju u kratkom vremenskom razmaku, pa čak i u istom danu ili terminu, što studenti doživljavaju kao otežavajući faktor u pripremi ispita i kao izvor pritiska i preopterećenosti. Studenti, takođe, ukazuju na ponavljanje istog problema iz godine u godinu. Značajan deo komentara odnosi se i na predloge za uvođenje julske ispitnog roka, koji bi, prema mišljenju studenata, doprineo ravnomernijoj raspodeli obaveza i uspešnijem polaganju ispita u toku akademske godine.

Pored organizacije rasporeda ispita, studenti ukazuju i na neadekvatnu organizaciju rasporeda nastave, koji doživljavaju kao prenatrpan i iscrpljujući. Studenti navode da raspored nastave podrazumeva dug boravak na fakultetu, često od ranih jutarnjih do kasnih večernjih sati, sa neadekvatnim pauzama. Dodatni izvor nezadovoljstva predstavlja preklapanje obaveznih i izbornih predmeta, zbog čega studenti nisu u mogućnosti da pohađaju nastavu iz svih predmeta koje su izabrali.

Deo komentara odnosi se i na strukturu studijskih programa, koju studenti u velikoj meri ocenjuju kao preobimnu. U komentarima se navodi da pojedini studijski programi podrazumevaju osam ili devet predmeta po semestru, što, uz veliki broj predispitnih obaveza, otežava temeljnije savladavanje nastavnih sadržaja. Studenti iskazuju nezadovoljstvo i zbog prisustva velikog broja predmeta koje doživljavaju kao sporedne ili manje relevantne za studijski program koji pohađaju, poput psiholoških i pedagoških predmeta, zbog čega smatraju da ključni stručni sadržaji ostaju u drugom planu.

Pored navedenih celina, u delu studentskih komentara uočavaju se i osvrta na rad studentskog parlamenta. Studenti ističu potrebu za daljim unapređenjem njegove uloge u zastupanju studentskih potreba i interesa, kao i za dodatnim jačanjem transparentnosti i participativnosti u radu. Posebna pažnja u komentarima posvećena je i načinu izbora studentskih predstavnika, pri čemu studenti ukazuju na mogućnosti za njegovo unapređenje u pravcu veće uključenosti i poverenja.

U vezi sa radom zaposlenih u Centralnoj biblioteci, seminarskim bibliotekama i Studentskoj službi, studentski komentari su podeljeni. Kao ključni problemi navode se neadekvatno radno vreme i nezadovoljstvo komunikacijom sa pojedinim zaposlenima. Istovremeno, značajan broj komentara sadrži i pohvale pojedinim zaposlenima u pogledu stručnosti, posvećenosti i ljubaznosti. Pored toga, studenti izražavaju nezadovoljstvo funkcionalnošću studentskog veb-servisa. U komentarima se ukazuje na otežan ili onemogućen pristup servisu tokom prijave ispita usled njegove preopterećenosti, za koji studenti navode da se ponavlja iz godine u godinu.

Nešto manji broj komentara odnosi se na cenovnik usluga na Fakultetu, ponudu u studentskoj kantini, kao i uslove boravka na Fakultetu. Studenti izražavaju nezadovoljstvo visinom troškova studiranja (školarine, upis godine, overe semestara i prijava ispita), navodeći da ovi troškovi dodatno opterećuju studente, uključujući i one koji imaju status budžetskih studenata. Ponudu u fakultetskoj kantini studenti opisuju kao skupu, uz isticanje nedostatka zdravije hrane, voća, kao i adekvatnih opcija za vegetarijance i vegane. Studenti u komentarima ukazuju i na probleme visokih temperatura leti i neadekvatnog grejanja tokom zimskog perioda, naročito u amfiteatru. Kada je reč o higijeni, većina komentara je pozitivna. Studenti često ističu da je čistoća prostora, naročito toaleta, na visokom nivou, uz pohvale radu zaposlenih.

Analizom komentara koji se odnose na kvalitet nastavnog procesa uočeno je da su studenti otvorena pitanja najčešće koristili kako bi iskazali zadovoljstvo radom nastavnika i saradnika, kao i organizacijom predavanja i vežbi. Istovremeno, deo studenata iskoristio je ovu mogućnost da ukaže na uočene probleme i iznese predloge za unapređenje nastavne prakse.

U pozitivnim komentarima studenti se pre svega osvrću na stručni i pedagoški rad nastavnika i saradnika. Posebno se ističu njihova stručnost i posvećenost, kao i sposobnost da nastavne sadržaje predstave na jasan, razumljiv i zanimljiv način, uz često navođenje praktičnih primera. Studenti pozitivno vrednuju nastavu koja podstiče diskusiju i aktivno učešće, navodeći da im takav pristup olakšava razumevanje sadržaja i doprinosi održavanju pažnje tokom časova predavanja i vežbi.

Značajan broj pozitivnih komentara odnosi se i na odnos nastavnika i saradnika prema studentima. Studenti posebno ističu razumevanje koje nastavnici i saradnici pokazuju, kao i njihovu spremnost da pruže dodatna objašnjenja i odgovore na pitanja. U komentarima se često navodi korektan i uvažavajući način komunikacije, kao i prijatna i podsticajna

atmosfera na časovima, u kojoj se studenti osećaju slobodno da aktivno učestvuju u radu i iznesu svoje mišljenje.

Pored pozitivnih zapažanja, u komentarima su prisutne i kritike različitih aspekata nastavnog procesa. U određenom broju odgovora studenti ukazuju na nedovoljno jasnu ili neadekvatnu organizaciju pojedinih predmeta, koja se ogleda u preopterećenosti gradivom u odnosu na vreme predviđeno za njegovu obradu, obimnim i zahtevnim predispitnim obavezama, kao i nedovoljnoj povezanosti između predavanja, vežbi i ispitnih obaveza. Čest predmet kritike jeste i na način izlaganja nastavnog sadržaja. Studenti ukazuju na nedovoljno jasno izlaganje i časove organizovane bez prostora za postavljanje pitanja i diskusiju, što, prema njihovom mišljenju, umanjuje motivaciju i otežava održavanje pažnje tokom nastave.

Značajan broj komentara odnosi se i na kvalitet i dostupnost nastavnih materijala i literature. Iako studenti pozitivno ocenjuju jasne i sadržajne prezentacije, dodatnu literaturu i druge materijale koji im pomažu u savladavanju nastavnih sadržaja, u delu komentara ukazuje se na nepregledne i nejasne prezentacije, kao i na obimnu, zastarelu ili nedovoljno jasnu literaturu koja otežava pripremu ispita. Kada je reč o vrednovanju rada, studenti ukazuju na potrebu za jasnijim i doslednijim kriterijumima, uz transparentnije bodovanje i ocenjivanje i detaljniju povratnu informaciju o ostvarenim rezultatima.